

CYKL | DOJRZEWANIE W KINIE
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PODSTAWOWA 7-8

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

autor: Marcin Majkut

FILM | „BELLE”, REŻ. MAMORU HOSODA (2021)

Suzu dźwiga ciężar traumy po stracie swojej mamy. Jest zamkniętą w sobie, ukrywającą przed innymi swoje prawdziwe emocje i pragnienia nastolatką. Pewnego dnia Suzu odkrywa wirtualny świat „U” i tu, korzystając z awatara Belle, odkrywa i rozwija zaniedbany w świecie realnym talent do śpiewu. Niezwykle przejmujący śpiew Belle zdobywa uznanie wielomilionowej publiczności „U”. Przyciąga również Bestię, inną postać świata „U”, pełną gniewu i agresji. Te dwie postaci, a także kryjące się za nimi realne osoby, połączy wyjątkowa więź, która wpłynie na ich realne życie, postawy i wybory.

Porywająca wizualnie opowieść dla nastoletnich widzów, która może stać się ciekawą lekcją odkrywania siebie, pokonywania życiowych trudności i dokonywania właściwych wyborów.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami tematów:

- Jaka jest nasza prawdziwa natura, czyli dlaczego ukrywamy własną tożsamość pod osłoną awatarów?
- Co to znaczy być obrońcą?
- Komunikacja uczuć: dlaczego nastolatki mają pod górkę?

Jaka jest nasza prawdziwa natura, czyli dlaczego ukrywamy własną tożsamość pod osłoną awatarów?

Film może zainicjować rozmowę o naturze ludzkiej i roli, jaką odgrywa kreacja w odkrywaniu i kształtowaniu osobistej tożsamości. Użytkownicy świata „U” starają się za wszelką cenę chronić swoją oryginalną tożsamość, czując, że maski awatarów mogą być biletem do budowania nowej wersji siebie samych. Lepszej? Bardziej prawdziwej? Postaci z filmu zainspirować mogą ciekawą rozmowę na ten temat. Suzu i jej awatar Belle są ilustracją przestania architektów świata „U”: „Zmieniaj siebie i zmieniaj świat”. W jej przypadku świat wirtualny uwalnia ją spod ciężaru traumy, jaką, możemy domyślać się, towarzyszy jej od śmierci mamy. Belle odzyskuje głos i siłę do bycia bardziej otwartą i aktywną w świecie realnym. To, co uwolniło jej potencjał, to możliwość schronienia się pod postacią Belle. Awatar uwolnił Suzu i dał jej niejako drugie życie. Spowodował, że rozwinęły się ukrywane lub zamrożone zdolności dziewczyny. I dał jej możliwość rozwijania talentów.

Sytuacja drugiego z bohaterów jest nieco odmienna. Jego awatar, Bestia, jest kwintesencją złości, cierpienia i bólu, jakie nosi w sobie jego realny właściciel. Wściekłość chłopca jest odzwierciedleniem tego, jak chłopiec (i jego brat) jest traktowany przez agresywnego ojca. Złowroga postać awatara Kei naznaczona jest siniakami, które symbolizują odniesione fizycznie rany. Przemoc, której doświadcza Kei, zamienia się w emocje targające Dragonem. Dla niego świat „U” to przestrzeń wentylacji gniewu

i lęku. Przypadek Kei może uczyć nas, że skrajne zachowania w świecie wirtualnym są emanacją tego, co dzieje się w świecie realnym, i wskazywać możliwe interpretacje zachowania wybranych postaci/osób.

Przesłanie, jakie płynie z analizy dwójki głównych bohaterów, stoi w kontrze do dość powszechnego założenia, mówiącego, iż nasze wirtualne oblicze ma więcej wspólnego z modą i presją rówieśniczą niż z realnymi potrzebami. Świat online przedstawiony w filmie to bezpieczna przestrzeń, w której możemy się skryć pod osłoną awatarów, by pokazać swój prawdziwy stan umysłu, różne odcienie naszej osobowości. Tym samym jest okazją do niezwykłego wglądu w życie drugiej osoby, szansą na dostrzeżenie tych aspektów osobowości lub sytuacji osobistej, które na co dzień pozostają ukryte lub słabo widoczne. W tym znaczeniu Internet może stać się czynnikiem wzmacniającym komunikację, gdyż wzmacnia sygnał nadawany przez poszczególnych użytkowników – jako stan osobowości i jej składników. Podobna teza w okresie po pandemii i dominacji zapośredniczonej komunikacji w naszym życiu rezonuje szczególnie głośno.

Pytania:

Jak Suzu zachowuje się w świecie realnym, a jak w „U”? Gdzie tkwi największa różnica? Jak zachowuje się Bestia wobec Belle? Co możemy powiedzieć o zachowaniu chłopca w świecie realnym? Czego możemy się uczyć z zachowania poszczególnych awatarów? Co odkrywa Suzu pod postacią swojego awatara? Dlaczego bohaterom łatwiej jest być Belle czy Bestią?

Co to znaczy być obrońcą?

Kolejny wątek poruszony w filmie wiąże się z pytaniami dotyczącymi poświęcenia się dla ludzi w potrzebie. Temat ten poruszany jest wielowątkowo. Poświęcenie dla innych ilustruje aktywność mamy Suzu, która ginie w trakcie ratowania dziewczynki. Zrozumienie i obrona Kei i jego brata przez Suzu. Uwaga, jaką Shinobu od najmłodszych lat obdarza osieroconą Suzu. Odwołując się do postępowania powyższych postaci, ich intencji i wyborów, pogłębimy refleksję nad tym tematem, wykorzystując film jako pozytywny przykład do modelowania postaw.

Szczególne uwagę warto skierować na wątek zachowania Suzu względem Kei. Jest ono bardzo podobne do zachowania jej mamy względem dziewczynki potrzebującej pomocy, jednak nie wiąże się z tragiczną stratą, ani też nie stanowi prostego naśladownictwa. Suzu dochodzi do własnego sposobu postępowania w sytuacjach wymagających interwencji. Rozwija swój własny warsztat empatii i odwagi, ma również wyczulony słuch na ludzkie cierpienie, którego sama wcześniej zaznała. To one popychają ją do zabrania zdecydowanego głosu w sprawie agresywnego zachowania ojca Kei wobec synów. Okazując spokój, opanowanie i niewzruszoną odwagę, Suzu zatrzymuje lawinę przemocy płynącej ze strony ojca braci. Podobna ilustracja bezinteresownej obrony osób w potrzebie może być inspiracją dla młodych widzów, choć – dla ich bezpieczeństwa – warto przekierować wątki z dyskusji na grunt szkolnych relacji, w tym na przykład na kwestie reagowania na przemoc rówieśniczą. Warto również, na wypadek pojawienia się pytań dotyczących przemocy domowej, uprzednio przygotować informacje dotyczące możliwości uzyskania wsparcia ekspertów. Ważnym jest, by nastoletni widzowie nie zostali z przeświadczeniem, iż ich zadaniem jest radzenie sobie z problemami powodowanymi przez dorosłych.

W kontekście stawania się obrońcą ważny jest także aspekt budowania zaufania pomiędzy potrzebującym a tym, który niesie pomoc. Takim mechanizmem w filmie jest to, co robi Belle – odstawiając swoje prawdziwe oblicze i pokazując, że jest Suzu. W tym akcie mamy również element poświęcenia części siebie na rzecz kogoś innego.

Pytania:

Dlaczego mama Suzu pomaga dziewczynce, której grozi utonięcie? Co to znaczy bezinteresowna pomoc? W jaki sposób Shinobu stara się chronić Suzu? W jaki sposób i dlaczego Dragon ochrania Belle? Na czym polega pomoc i wsparcie niesione przez Suzu Kei i jego bratu? Jakie cechy powinna mieć osoba, która nas broni/chroni? Jak bronić się przed przemocą? Jak budować nić porozumienia/zaufania z osobą potrzebującą pomocy?

Komunikacja uczuć: dlaczego nastolatki mają pod górkę?

Film stanowi doskonałą przestrzeń do rozmów o wstydzie, który pojawia się, kiedy nawiązujemy nowe relacje, jesteśmy wystawieni na ekspozycję społeczną i podlegamy ocenom przez innych. W „Belle” widzimy całą paletę zachowań, często podkreślanych zmianą koloru skóry twarzy, nadaktywnymi ruchami czy mimiką. Zastanawiając się nad zachowaniem poszczególnych, młodych bohaterów filmu, warto zadać sobie pytanie, co kieruje naszym zachowaniem i na ile za naszymi reakcjami emocjonalnymi stoi subiektywna ocena sytuacji. Taka rozmowa może wesprzeć widzów w procesie rozwijania samoregulacji i samokontroli. Będzie też pretekstem do przyjrzenia się praktykom komunikacyjnym. Nierzadko przebiegają one tak, jak to pokazuje film „Belle”, gdzie komunikacja pomiędzy bohaterami często opiera się na domysłach, a nie konkretnych informacjach. Zwrócenie uwagi widzów na trudne uczucia i wątpliwości, jakich doświadczają w związku z tą komunikacją nie wprost bohaterowie, wzmocni rozwój bardziej konstruktywnych zachowań. Pozwoli także podkreślić znaczenie tak wyjątkowych relacji jak miłość czy przyjaźń. Zdając sobie sprawę z ich wyjątkowości, możemy pełniej i bardziej świadomie je przeżywać i rozwijać.

CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska

Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

Pytania:

Jak zachowuje się Suzu wobec Shinobu? Co ich łączy? Czego chciałyby Suzu od Shinobu? Jak zachowuje się Suzu, kiedy słyszy o wyjątkowości Belle, o tym, że dla innych Belle jest bardzo ważna? Jak zachowuje się Kamishin wobec Luki? W jaki sposób próbuje nawiązać z nią relację? A jak Luka zachowuje się wobec Kamishina? Jak się dowiedzieć, jakie są uczucia czy emocje innych? W jaki sposób można o to pytać innych i czy warto to robić?